

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 450. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm13209/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Kirker, jeg har set, var saa afdelte og indelukkede, at jeg aldrig kunde faa en Oversigt af det hele, saa det eneste, der gav mig en Forestilling om Povlskirkes Størrelse, var en Højtid, jeg bivaanede i en stor Forsamling af læg og lærd, omringede, jeg tror af en Snes Tusend Børn, amfiteatralsk opstillede, og det var alt sammen under Kuppelen.

Westminster-Abbedi er Kirken med Kongebegravelser fra Slutningen af det 12te Aarhundrede og Digter-Krogen, som vel ikke er meget, indrømmet Shakspeare og hans Kompagni, men dog mer end noget andet af de ny Folk, saa vidt jeg véd, har indrømmet deres Digtere, thi i Roskilde Domkirke ser man slet ikke til vores, end ikke til Kingo.

Westminster-Hall, Levning af Edvard den heliges Slot; og Underbuset Stefans-Kapellet. Her staa vi da atter ved Parlamentet, og her, hvor Spørgsmaalet er [om] Ytring af Folkeaanden, tør jeg naturligvis ikke affærdige det, som hvor Talen var om Regeringen; thi at to halve Regeringer ingenlunde udgjør en hel, men er tvært imod saa ufuldstændig, at der maa en hel til, før der kan ske nogen Ting, det ansér jeg for indlysende; men Parlamentet eller Talemodet er heller ikke oprindelig bestemt til at regere, men kun til at udtale Folkets Hjærtens-Mening saa vel om Skatterne som om Regeringen i det hele; og at en saadan Indretning hører til enhver Stat, som skal blive vel indrettet, føler jeg mig overbevist om. Nu er vist nok Englands borgerlige Selskab hverken blevet vel indrettet eller tegner til at blive det i Hast, men det kommer dels netop af, at Parlamentet vilde være regerende i Steden for blot raadgivende, og dels af den besynderlige Smagløshed, der er Engelskmanden egen, og derfor har dog Parlamentet efter Omstændighederne gjort England saa væsentlig en Tjeneste, at det er intet Under, alle Engelskmænd finde, deres Statshistorie begynder egentlig

først med det, altsaa i det 13de Aarhundrede. Vi maa nemlig huske, at England i det 11te Aarhundrede blev indtaget af Normannerne og, saa vidt muligt, forfransket, saa det var først i Underhuset, Folkets Modersmaal gjorde sig gjældende; og vi maa atter huske, at i den klassiske Latins gyldne Dage, i det syttende Aarhundrede, fortrængte den baade i Tyskland og hos os aldeles Modersmaalet, hvad ogsaa vilde sket i England, dersom ikke Underhuset og de deraf udspringende Valgtaler havde holdt det i Hævd og i Ere og saaledes holdt Folkeaanden i Live, som altid dør og staar op med Modersmaalet.

Ja, m. H., dette er en dyb historisk Sandhed, som hverken jeg eller nogen i vor Tid kan noksom indskærpe alle dem, der vil høre os; thi hvor Modersmaalet i sin naturlige Simpelhed fortrænges fra den offentlige Brug og de dannedes Kreds, dér smides det saa at sige paa Meddingen; thi dér taber det med sin Anseelse og Dyrkelse efterhaanden alle sine højere Udtryk og dermed hele sit aandige Præg og sin bevægende Livskraft; de lærde og dannede stræbe at gjøre en Tankegang gjældende, som er Folket fremmed og lader sig derfor ikke engang levende udtrykke i Folkets Sprog, og Folket kan ikke selv sige, hvad det tænker og føler; og da det dog ej lader sig omskabe, opstaar derved en daglig voxende Misforstand og Spænding mellem Regering og Undersaatter og mellem lærd og læg, som maa føre til voldsom Omvæltning, uden at selv den dog egentlig hjælper.

Til Dels er denne Ulykke sket overalt, hvor Kirke og Skole i Middelalderen latiniseredes, og siden Reformationen kun lidt mindre, hvor Modersmaalet vel indførtes i Kirken, men fortrængtes hartad igjen derfra ved at bandlyses fra Skolen, hvor Præsterne dannedes; og selv i England, hvor Parlamentet satte Latinsnakken en uoverstigelig Skranke, fordærvede dog Latinskolen daglig, hvad den ej kunde fortrænge; saa, medens det engelske Kirkesprog er stendødt,

